

ERFGOED
DEAL

UITVOERINGSPROGRAMMA
5^e RONDE 2022

Vastgesteld door de stuurgroep Erfgoed Deal op 11-02-2022

INLEIDING

De Erfgoed Deal is gestart met het derde en vooralsnog laatste jaar. Voor u ligt het vijfde uitvoeringsprogramma. Wederom een programma met een breed scala aan projecten rondom klimaatadaptatie, duurzaamheid en stedelijke groei en krimp. De interesse in het programma blijft hoog. Tijdens twee pitchdagen in januari presenteerden zestien projecten zich in online sessies. Initiatiefnemers toonden video's van hun project en gaven presentaties waar de belangrijkste punten van de indiening bij de Erfgoed Deal naar voren kwamen. Projecten haalden alles uit de kast, mooie presentaties en speciaal gemaakte beelden werden getoond en gaven een goed beeld van de projecten.

Op 19 januari 2022 hebben uiteindelijk veertien projecten ingediend. Op basis van die projectaanvragen is dit uitvoeringsprogramma opgesteld, waarin vijf projecten aan het portfolio van de Erfgoed Deal worden toegevoegd.

De stuurgroep hanteert een portfoliobenadering waarbij de bijdrage van het gehele uitvoeringsprogramma aan de doelen en ambities boven de individuele bijdrage van de

projecten gaat. Ook is bij het opstellen van het uitvoeringsprogramma gekeken naar de gehele looptijd van de Erfgoed Deal, door bij elke ronde de vraag te stellen wat voor soort projecten nog ontbreken. Zo wordt maximaal bijgedragen aan de doelen en ambities van de Erfgoed Deal. Deze constatering worden meegenomen in de volgende rondes.

Met dit vijfde uitvoeringsprogramma komt het totaal aan projecten van de Erfgoed Deal op 16,1 miljoen van de beschikbare 19 miljoen.

We merken dat de kwaliteit van de aanvragen elke ronde toeneemt. We denken dat dat komt door de intensieve begeleiding, door de voorbeeldwerking van andere projecten en de communicatie uitingen daaromheen.

De stuurgroep constateert dat er voldoende animo is voor de Erfgoed Deal, dat het portfolio naar tevredenheid is aangevuld met vijf interessante projecten. Tegelijkertijd constateert de stuurgroep dat er deze ronde negen projecten geen middelen uit het programma ontvangen.

Van deze negen worden vier projecten inhoudelijk goed beoordeeld, maar vanwege onvoldoende middelen niet meegenomen in deze ronde. Ook deze projecten zijn inhoudelijk sterke projecten en we bedanken ze voor het meedoen met dit programma. *Projecten die vallen in de categorie onvoldoende middelen kunnen meedoen met de zesde ronde en worden daar wederom middels de portfoliobenadering beoordeeld.*

De stuurgroep wil benadrukken dat ze grote waardering heeft voor het harde werk van de initiatiefnemers en de zorgvuldigheid van de aanvragen. Er is veel werk verzet en de projecten laten zien hoe nodig een dergelijk programma is en wat de meerwaarde is voor ons landschap om de transitie opgaven en erfgoed met elkaar te combineren. Ik sluit namens de stuurgroep graag af iedereen namens ons een voorspoedig vervolg en goede uitvoering te wensen.

Michiel Scheffer

Voorzitter stuurgroep Erfgoed Deal

TOELICHTING & LEESWIJZER

Voor de vijfde ronde van de Erfgoed Deal hebben zestien projecten in januari 2022 een pitch gegeven. Veertien hiervan hebben een projectaanvraag ingediend. Om ervoor te zorgen dat alle projecten in het uitvoeringsprogramma passen binnen de Erfgoed Deal, is een beoordeling gemaakt per project op basis van het [afwegingskader](#) van de Erfgoed Deal. Na de beoordeling zijn de projecten ten opzichte van elkaar gerangschikt. Hoe beter de beoordeling, hoe hoger het project geplaatst is binnen de kolom van het betreffende thema. Vervolgens is gekeken naar de samenhang van de projecten, de verdeling over de thema's, de geografische spreiding en de middelen. Ook is gekeken in hoeverre de projecten zich verhouden tot projecten uit eerdere rondes van de Erfgoed Deal, zodat een evenwichtig portfolio wordt opgebouwd. Deze keuzes zijn gemotiveerd en te vinden onder de argumentatie en motivatie.

Aan de Erfgoed Deal zijn financiële middelen gekoppeld. Voor 2022 is vanuit het Rijk voor projecten € 4.882.000 beschikbaar. Voor de vijfde en de zesde ronde is daarom elk € 2.441.000 te verdelen. Deze ronde is € 2.482.000

toegekend. Dit betekent dat voor de zesde ronde een bedrag van € 2.400.000 beschikbaar is.

Rechts de tabel met de projectcategorieën en hieronder een tabel met de ingediende projecten deze ronde.

CATEGORIE	MOTIVERING
POSITIEVE BEOORDELING TOEKENNING	Deze projecten zijn door het programmabureau positief beoordeeld en ontvangen een bijdrage voor het project
POSITIEVE BEOORDELING ONVOLDOENDE MIDDELEN	Deze projecten zijn positief beoordeeld en dragen bij aan de doelen van de Erfgoed Deal. De projecten hebben matching. Ze vallen af omdat er onvoldoende middelen beschikbaar zijn.
VOOR VERBETERING	Deze projecten vallen deze ronde af voor de Erfgoed Deal omdat bijvoorbeeld de aanvraag niet compleet is, de matching niet gereed is of omdat er inhoudelijke verbetering nodig is. Deze projecten kunnen in de toekomst bijdragen aan onze doelen en worden uitgenodigd om met het programmabureau verder in gesprek te gaan.
AFGEWEZEN	Deze projecten vallen af voor een bijdrage uit de Erfgoed Deal omdat ze onvoldoende bijdragen aan de gestelde ambities.

KLIMAAT	DUURZAAMHEID	GROEI & KRIMP	KENNIS & DIALOOG	OMGEVINGSVISIES
LINIELANDSCHAP WAALDIJK	BELEVENISBOERDERIJ SCHIEVEEN	BUURTBAKENS HAARLEM	MIDDAG HUMSTERLAND	
POORT UTRECHTSE HEUVELRUG	MOLENAARSERF HEMMES	SLUISKWARTIER DEVENTER		
HERINRICHTING SCHOOTSVELD ZALTBOMMEL		HOFBOGENPARK ROTTERDAM		
DE PEELKANALEN		EGMOND AAN DEN HOEF		
AFGEWEZEN PROJECT		OOSTERHOUT AAN DE WAAL		
		AFGEWEZEN PROJECT		

BUURTBAKENS HAARLEM

PROJECTNAAM EN FINANCIERING	BESCHRIJVING	BEOORDELING
<p>BUURTBAKENS HAARLEM</p> <p>STEDELIJKE GROEI & KRIMP</p> <p>Totale kosten project: € 1.072.000</p> <p>Kosten erfgoedinclusief maken: € 1.072.000</p> <p>Gevraagde rijksbijdrage: € 509.000</p> <p>Matching (52,5%): € 563.000</p> <p>Overheden die matchen: Gemeente Haarlem</p> <p>Planning: 2022</p>	<p>De gemeente Haarlem en kerkeigenaren hebben de handen ineen geslagen om kerken een nieuwe betekenisvolle toekomst te geven. In het project ‘Buurtbakens’ wordt een herbestemmingsmethodiek ingezet om kerken een nieuwe (neven)functie te geven én maatschappelijke organisaties krijgen daarbij een centrale plek in de wijken.</p> <p>Stedelijke groei en leegloop van kerken Bij het maken van een kerkvisie ontstond het idee om kerken een betekenisvolle toekomst als ‘buurtbaken’ in de wijk te geven. In Haarlem is behoefte aan meer sociale voorzieningen. Tegelijk neemt het aantal kerkleden af, waardoor kerkbesturen zich gesteld zien voor exploitatietekorten. Kerken worden steeds minder gebruikt, terwijl deze vaak monumentale gebouwen de ruimtevrage voor sociaal-maatschappelijke organisaties juist oplossen. Kortom, er lijkt sprake van een win-winsituatie.</p> <p>Anker voor zorg en welzijn in de wijk Met dit project worden buurtbakens gecreëerd: plekken die een anker bieden voor zorg en welzijn in de wijk, voor ontmoetingen en voor stilte en contemplatie. Door hun omvang en torens zijn kerken ook een fysiek baken; ze liggen vaak op strategische plekken in de stad, langs wegen, rotondes of aan het water.</p> <p>Methodiek uitgelegd Concreet wordt in dit project onderzoek verricht naar zeven kerken, als vervolg en uitwerking op de kerkvisie. Per kerk wordt een transformatiekader opgesteld voor een passende functie, en een ontwerprichting beschreven. Tegelijk bekijkt men welke bouwkundige en energiebesparende ingrepen nodig zijn: een voor de hand liggende koppelkans voor de verduurzamingsopgave binnen de gemeente. Vervolgens zullen vier kerken doorgaan voor ontwerp onderzoek. Uiteindelijk zullen twee kerken daadwerkelijk worden ondersteund in de realisatie.</p> <p>Leeromgeving Om de kennis te delen over de methodiek zal een community voor professionals en belanghebbenden worden gebouwd. Daarbij wordt een tentoonstelling georganiseerd met een documentaire over ‘The making of Buurtbakens’.</p>	<p>Kerkgebouwen die doordeweeks nauwelijks gebruikt worden krijgen in Buurtbakens een herbestemming voor sociale en maatschappelijke voorzieningen. Leegstand van vaak monumentale kerkgebouwen op prachtige locaties is een toenemend maatschappelijk probleem. Buurtbakens laat zien dat de exploitatie van dergelijke gebouwen haalbaar is door een verbinding te leggen met sociaal-maatschappelijke opgaven in de stad.</p> <p>Door gelijk met de herbestemming in en om het kerkgebouw op maat ontworpen duurzaamheidsmaatregelen te treffen, worden meerdere opgaven met elkaar in verband gebracht en ontstaan opnieuw betekenisvolle plekken in de stad. In het geval van Haarlem speelt nog mee dat de maatschappelijke voorzieningen geen extra claim op de toch al beperkte ruimte in de stad leggen.</p> <p>Deze concrete uitwerking van de in de kerkvisie aangestipte kansen vormt de kracht van dit project en kan een voorbeeld zijn voor heel veel gemeenten in Nederland. Op een logische wijze worden het fysieke en het sociale domein aan elkaar gekoppeld en kunnen tal van nieuwe vormen van samenwerking ontstaan. Omdat kerkgebouwen verschillend zijn van elkaar, is een ‘one size fits all’-oplossing niet mogelijk. Daarom wordt voorafgaand aan de ingrepen onderzoek gedaan naar de mogelijkheden ter plekke, leidend tot een transformatiekader voor iedere afzonderlijke kerk. Deze aanpak is vervolgens wél opschaalbaar en kan op meerdere plekken worden toegepast. De uitkomst van de aanpak kan daarbij telkens anders zijn.</p> <p>In de leeromgeving zijn hiertoe duidelijke ideeën omschreven, ook en vooral binnen het sociale domein. Dit laatste vindt de stuurgroep van belang, omdat het aansluit bij de ambities van de Erfgoed Deal om buiten de erfgoedwereld aan te tonen hoe erfgoed bijdraagt aan de opgaven van morgen. De opgedane kennis en ervaring wordt gedeeld op het niveau van zowel ambtenaren als van bestuurders en directeuren binnen het erfgoedveld en sociale domein. Richting inwoners en het brede publiek kan het project bijdragen aan een positieve beeldvorming over hoe om te gaan met beeldbepalende gebouwen in het stedelijk weefsel.</p> <p>POSITIEVE BEOORDELING – TOEKENNING € 509.000 (waarvan €421.000 decentralisatie-uitkering en € 88.000 btw-compensatiefonds)</p>